

Váš dopis čj. _____

Ze dne _____

22. 10. 2018

Naše čj. _____

2558/2018-025

Datum _____

6. 11. 2018

Vyřizuje _____

Generální ředitelství

025

Vážený pan
Adam Zábranský
Zbynická 6
153 00 Praha 16

E 025sek@gr.cd.cz

Vážený pane,

České dráhy, a.s., (ČD) obdržely dne 22.10.2018 Vaše odvolání proti sdělení o odložení Vaší žádosti o informace podle zákona č.106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Zákon“). Vaše žádost byla odložena, protože se ČD necítí povinným subjektem a to na základě rozsudku Městského soudu v Praze č.j. 8 A 80/2017–50, v kterém **Městský soud v Praze dospěl k závěru, že ČD nemají postavení veřejné instituce podle ust. § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím, a nejsou tedy povinným subjektem podle tohoto zákona.**

Společnost ČD je akciovou společností, jejímž jediným akcionářem je Česká republika, jak je zřejmé ze zákona č. 77/2002 Sb., o akciové společnosti České dráhy, státní organizaci Správa železniční dopravní cesty a o změně zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů. Dosavadní judikatorní praxe dovozovala, že akciové společnosti s majetkovou účastí státu jsou veřejnými institucemi, a tedy povinnými subjekty podle ust. § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím. Tento názor byl koncipován Nejvyšším správním soudem, který při tom vycházel z právního názoru vysloveného v nálezu Ústavního soudu ze dne 24. ledna 2007 sp. zn. I. ÚS 260/06, v němž Ústavní soud vymezil definiční znaky, na jejichž základě lze identifikovat veřejnou instituci. V případě akciových společností s majetkovou účastí státu měly totiž převažovat znaky, jež jsou typické právě pro veřejnou instituci. Tento právní závěr odpovídá

ustálené judikatuře Nejvyššího správního soudu, včetně například rozsudku sp. zn. 2 Ans 4/2009.

Tato judikatorní praxe však byla velmi podstatně změněna závěry, jež Ústavní soud koncipoval ve svém nálezu ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1146/16. Ústavní soud, především akcentoval skutečnost, že obchodní společnost je principiálně soukromoprávním subjektem, a na rozdíl od veřejnoprávních subjektů, jejichž povinnost poskytovat informace má základ přímo v ústavním pořádku, nelze v případě soukromoprávních subjektů ze zákona dovodit žádná kritéria, na jejichž základě by je bylo možné zařadit mezi veřejné instituce. Tento nálezn se sice týká akciové společnosti ČEZ, a.s., městský soud má však za to, že Ústavní soud v něm koncipoval závěry, které se týkají všech akciových společností s majetkovou účastí státu. Ústavní soud výslovně uvedl, že:

69. Obecně platí, že obchodní společnost představuje typický příklad soukromoprávního subjektu, vůči němuž se, pokud jde o ukládání povinností, musí v plné míře uplatnit ústavní záruky základních práv a svobod. Nezáleží na tom, zda je jejím společníkem stát nebo územně samosprávný celek, ani jaká je jejich účast v obchodní společnosti a práva a povinnosti z ní plynoucí. Obchodní společnost je samostatný subjekt, jehož zájmy nemusí být totožné se zájmy jejího společníka.

70.. Je tedy zřejmé, že výhrada zákona pro ukládání povinností jednotlivcům podle čl. 4 odst. 1 Listiny se v plné míře vztahuje i na obchodní společnosti, pro něž je pojem „veřejné instituce“ zcela neurčitým. Podřazení určité obchodní společnosti pod tento pojem by – při jeho současném zákonném vymezení – bylo možné jen v případě, že by tato naplňovala definiční znaky veřejné instituce a současně by veškeré právní následky spojené s tímto jejím postavením šly výlučně „k tíži“ veřejné moci. Muselo by tedy jít o případ subjektu, jehož postavení by bylo – co do podstaty – stejné bez ohledu na to, zda má formu obchodní společnosti, nebo některé z právnických osob veřejného práva. Jako příklad lze uvést akciovou společnost, jež byla zřízena zvláštním zákonem, kterým se řídí i její činnost, a jejímž jediným vlastníkem je stát, jemuž náleží rozhodovat o jejím zániku. Na takovouto obchodní společnost by bylo možné odůvodněně nahlížet jako na veřejnoprávní subjekt.

71. Povahu veřejné instituce ve smyslu § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím naopak v žádném případě nelze přiznat obchodní společnosti, jejíž postavení se řídí zákonem o obchodních korporacích (dříve obchodním zákoníkem), pokud by stát, územně samosprávný celek nebo jiný povinný subjekt podle zákona o svobodném přístupu k informacím nebyly jejími jedinými společníky, případně pokud by všichni její společníci neseřádali z těchto subjektů.

V odstavci 77 nálezu pak Ústavní soud odmítl význam majetkového podílu státu v akciové společnosti, když uvedl, že „Stát totiž bez ohledu na velikost svého podílu v obchodní společnosti pouze vykonává svá práva, jež mu jako jakémukoliv jinému akcionáři přiznávají předpisy práva soukromého. Jeho většinový podíl sám o sobě nic nemění na povaze stěžovatelky jako soukromoprávního subjektu. Není ani zřejmé, od jaké výše uvedeného podílu by se mělo odvíjet hodnocení, zda jde nebo nejde o veřejnou instituci, ani jaký vliv by z tohoto hlediska měla případná změna podílu. Stěžovatelka se ze zákona o svobodném přístupu k informacím žádný takovýto minimální podíl, z něhož by mohla dovozovat své postavení coby veřejné instituce, nedozví. Při akceptování výkladu správních soudů by tak byla v podstatě odkázána na to, jakým

způsobem bude z jejich strany dodatečně posouzen „vliv státu“ na její činnost.“

Pro ČD platí závěr, vyjádřený Ústavním soudem v odstavci 76 citovaného nálezu:

„Poukaz na veřejný účel stěžovatelky, která nevykonává ani se nijak nepodílí na výkonu veřejné moci, je navíc oslaben i jejím postavením toliko jednoho ze soutěžitelů na trhu výrobců a distributorů elektřiny (nejde o monopol). Tato skutečnost má přitom význam pro posouzení případného zásahu do jejích práv. Povinnost poskytovat informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím by totiž ovlivňovala její postavení v rámci hospodářské soutěže. Pakliže by šla nad rámec informační povinnosti ostatních soutěžitelů, mohla by v závislosti na povaze poskytovaných informací (např. pokud by se týkaly nějakého unikátního know-how) vést dokonce k ohrožení smyslu její existence.“

Společnost České dráhy, a.s. vznikla jako podnikatelský subjekt, jehož existence a fungování se řídí obchodním zákoníkem, resp. obecně závazným předpisem, který jej nahradil. Jedná se o subjekt soukromého práva, jenž hospodáří nikoliv s veřejnými prostředky, ale s vlastním majetkem, a který se věnuje podnikatelské činnosti v konkurenčním prostředí s jinými soukromoprávními subjekty, přičemž se nijak nepodílí na veřejné moci. Veřejnou instituci z ní nečiní ani to, že stát je jejím jediným akcionářem, protože i tak platí, že stát bez ohledu na velikost svého podílu v obchodní společnosti pouze vykonává svá práva, jež mu jako jakémukoliv jinému akcionáři přiznávají předpisy práva soukromého (viz shora citovaný nálezk Ústavního soudu). Za tohoto stavu věci tak Městský soud v Praze dospěl k závěru, že tato akciová společnost nemá postavení veřejné instituce podle ust. § 2 odst. 1 Zákona, a není tedy povinným subjektem podle tohoto Zákona. Z tohoto důvodu není její povinností vyřadit žádost o informace postupem podle Zákona.

Dne 30.července 2018 obdržely ČD rozsudek Městského soudu v Praze č.j. 6A 142/2016-27, který rozhodl tak, že rozhodnutí Českých drah č. j.: 57142/2016-KMP, se zrušuje a věc se vrací ČD k dalšímu řízení. ČD citovaný rozsudek napadly ve své kasační stížnosti č.j. 5 As 293/2018 na Nejvyšším správním soudu (NSS) v celém jeho rozsahu, a to zejména proto, že se Městský soud v Praze v odůvodnění svého rozsudku rozsudkem č.j. 8 A 80/2017 – 50, který se týká přímo ČD nezabýval, stejně tak se nezabýval rozsudkem NSS č.j. 7 As 311/2017 a další judikaturou, která vylučuje z povinných subjektů akciové společnosti, které nenakládají s veřejnými prostředky ve smyslu § 2 odst.1 Zákona.

Vzhledem k výše uvedenému a do doby než vydá rozhodnutí NSS se hodlají ČD nadále řídit rozsudkem Městského soudu v Praze č.j. 8 A 80/2017–50 tj. že nejsou povinným subjektem ve smyslu Zákona a tudíž Vaše odvolání odkládají.

Jan Placěk
zástupce ředitelky právního odboru